

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Juraja Majchráka a JUDr. Ing. Antona Jakubíka vo veci vydania **M. L.** do cudziny na neverejnom zasadnutí 07. augusta 2008 v Bratislave o sťažnosti vyžiadanej osoby – M. L. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2007, sp. zn. 1 Ntc 2/2007 takto

r o z h o d o l:

Podľa § 509 ods. 5 Trestného poriadku (ďalej len Tr. por.) napadnuté uznesenie **sa zrušuje**.

Na základe článku 33 písm. c/ Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a ľudovou republikou zo 04. februára 1981, uverejnenou pod č. 17/1984 Zb. o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, vzhľadom na článok 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

v y d a n i e

M. L., nar. X. v A, štátneho občana A.
D. A. Ľ R, bytom X. R.
C. B., A., v predbežnom zatknutí
od 02. mája 2007 a od 20. júna 2007 vo vydávacej väzbe
v Ústave na výkon väzby v Bratislave,

na trestné stíhanie do Alžírskej demokratickej a ľudovej republiky pre skutky právne posúdené ako trestný čin účasti v teroristickej skupine podľa § 87 Bis, § 87 Bis 3

ods. 2, § 87 Bis 6 a trestný čin falšovania a používania falzifikátov podľa § 222 Alžírskoho trestného zákona, ktoré mal spáchať tak, že

M. L. patrí k ozbrojenej teroristickej skupine aktívnej v zahraničí a vnútroštátne pod vedením E. H. H. nazývanej Salafistická skupina pre kázanie a boj (GSPC). Menovaný je jej aktívnym členom, vojenský výcvik získal v Afganistane a po návrate do Nemecka sa stretol s členmi teroristickej skupiny medzi ktorými boli aj A. D. B. a D. A., ktorí pripravovali chemické látky na výrobu výbušnín, ktoré ukryli v kolese a nechali u A. R. a potom odišiel do Spojených štátov amerických, pričom týchto skutkov sa mal dopustiť počas roka 1992 a nasledujúcich rokov. Počas svojho pobytu v Nemecku M. L. získal francúzsky falošný pas na meno D. D. obsahujúci vstupné víza, vodičský preukaz a telefón na istého D., bytom P. A. a odovzdal tieto doklady D. A., ktorý bol hľadaný tajnými službami a za použitia falošných dokladov sa mu podarilo dostať do A.,

pre ktoré bol v neprítomnosti právoplatne odsúdený rozsudkom súdu v Alžíri, sp. zn. N⁰175/05 z 01. júna 2005 na doživotie,

je neprípustné.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. novembra 2007, sp. zn. 1 Ntc 2/2007 na verejnom zasadnutí na základe návrhu prokurátorky Krajskej prokuratúry v Bratislave podľa § 509 ods. 1, ods. 3 Tr. por. a čl. 30 Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a ľudovou republikou o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach rozhodol, že vydanie M. L., nar. X. v A., štátneho občana A. D. L. R., bytom X. R. C. B., A., v predbežnom zatknutí od 02. mája 2007 a od 20. júna 2007 vo vydávacej väzbe v Ústave na výkon väzby v Bratislave,

ktorý bol v neprítomnosti právoplatne odsúdený rozsudkom súdu v Alžíri, sp. zn. N⁰175/05 z 01. júna 2005 pre trestný čin účasti v teroristickej skupine podľa § 87 Bis, § 87 Bis 3 ods. 2, § 87 Bis 6 Alžírskoho trestného zákona a trestný čin

falšovania a používania falzifikátov podľa § 222 Alžírkeho trestného zákona na doživotie. M. L. patrí k ozbrojenej teroristickej skupine aktívnej v zahraničí a vnútroštátne pod vedením E. H. H. nazývanej Salafistická skupina pre kázanie a boj (GSPC). Menovaný je jej aktívnym členom, vojenský výcvik získal v Afganistane a po návrate do Nemecka sa stretol s členmi teroristickej skupiny, medzi ktorými boli aj A. D. B. a D. A., ktorí pripravovali chemické látky na výrobu výbušnín, ktoré ukryli v kolese a nechali u A. R. a potom odišiel do Spojených štátov amerických, pričom týchto skutkov sa mal dopustiť počas roka 1992 a nasledujúcich rokov. Počas svojho pobytu v Nemecku M. L. získal francúzsky falošný pas na meno D. D. obsahujúci vstupné víza, vodičský preukaz a telefón na istého D., bytom P. A. a odovzdal tieto doklady D. A., ktorý bol hľadaný tajnými službami a za použitia falošných dokladov sa mu podarilo dostať do Afganistanu, je prípustné.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote sťažnosť M. L. ako osoba, ktorej sa uznesenie priamo dotýka, pričom ju odôvodnil sám a tiež prostredníctvom svojho obhajcu.

Na jej podklade Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí uznesením z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tost 31/2007 podľa § 509 ods. 5 Tr. por. zrušil citované uznesenie krajského súdu z dôvodu, že jeho výrok v danom znení bol nevykonateľný (tento neobsahoval účel vydania ani to, komu sa M. L. vydáva) a zároveň podľa článku 30 Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Alžírskou demokratickou a ľudovou republikou zo 04. februára 1981 uverejnenou pod č. 17/1984 Zb. o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach sám rozhodol o prípustnosti vydania M. L. na trestné stíhanie do Alžírkej demokratickej a ľudovej republiky pre totožné skutky ako ich uviedol v napadnutom uznesení krajský súd, ktoré boli právne posúdené ako trestný čin účasti v teroristickej skupine podľa § 87 Bis, § 87 Bis 3 ods. 2, § 87 Bis 6 a trestný čin falšovania a používania falzifikátov podľa § 222 Alžírkeho trestného zákona, pre ktoré bol M. L. v neprítomnosti právoplatne odsúdený rozsudkom súdu v Alžíri, sp. zn. N⁰175/05 z 01. júna 2005 na doživotie.

V citovanom uznesení sa najvyšší súd nezaoberal sťažnostnou námietkou M. L., že jeho vydaním by nebol rešpektovaný článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd a to s poukazom na zákonnú úpravu konania o vydanie do cudziny, podľa ktorej nie súdu, ale ministromi spravodlivosti prináleží skúmať, či trestné konanie v dožadujúcom štáte by nezodpovedalo zásadám článkov 3 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (§ 510 ods. 2 písm. a/ Tr. por.).

Proti uvedenému uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podal M. L. ústavnú sťažnosť, v ktorej uviedol, že napadnuté rozhodnutie je svojvoľné a arbitrárne. Najvyšší súd nereagovaním na ľudskoprávne argumenty kvôli doslovnému výkladu vybraných ustanovení Trestného poriadku a teda kvôli výkladu nekonformnému s ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach, porušil jeho právo na súdnu ochranu. Najvyšší súd sa mal zaoberať námietkou možného porušenia čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože to vyplýva z § 477 písm. a/ a § 478 Tr. por., čl. 144, čl. 152 ods. 4 a čl. 154c Ústavy Slovenskej republiky. Porušením procedurálneho práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zároveň došlo k porušeniu hmotného práva podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 26. júna 2008, sp. zn. II. ÚS 111/08-101 rozhodol, že základné právo sťažovateľa nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu zaručené čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Tost 31/2007 z 22. januára 2008 o prípustnosti vydania M. L. na trestné stíhanie do Alžírkej demokratickej a ľudovej republiky porušené bolo.

Súčasne ústavný súd citované uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a napokon (bod 3/ výroku nálezu) rozhodol o trovách právneho zastúpenia.

Podľa citovaného nálezu ústavného súdu aj keď Slovenská republika má zmiešaný model extradičného práva procesného, v ktorom je rozhodovanie o extradícii rozdelené medzi súdy aj ministra spravodlivosti, sú aj všeobecné súdy

pri posudzovaní prípustnosti vydania viazané ľudskoprávnymi normami. Podmienky prípustnosti vydania (extradičné právo hmotné), ktoré sú povinné zvažovať súdy sa teda rozširujú o podmienku ľudskoprávnu, jadrom ktorej je naplnenie textu Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a judikatúry k nemu. Uvedené vyplýva z nezastupiteľnej úlohy súdov brániť ľudskú slobodu pred inými mocami. V materiálnom právnom štáte sú súdy vzhľadom na svoju nezávislosť (čl. 141 ods. 1 ods. 2, čl. 144 ods. 1 Ústavy), viazanosť len právom a znalosť práva na prvom mieste povolané brániť základné práva a slobody, v extradičnom prípade pred prokurátorom krajskej prokuratúry (§ 502 ods. 1 Tr. por.) a mocou dožadujúceho štátu. Dôsledkom rozšírenia dôvodov neprípustnosti vydania podľa § 501 Tr. por. sa rozširuje aj prieskum podľa § 509 ods. 4 Tr. por. z teoretického hľadiska ide o aplikačnú prednosť ústavy a medzinárodných zmlúv v situácii, v ktorej sú právnymi normami stanovujúcimi „niečo viac“ ako zákon, čím rozširujú zdanlivo taxatívnu úpravu v zákone. Inštitút ministrovho povolenia, resp. nepovolenia vydania nemožno považovať za plnohodnotný, resp. účinný opravný prostriedok v zmysle čl. 3 v spojení s čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z vnútroštátneho pohľadu, berúc do úvahy nezvratnosť extradície, môže byť účinným prostriedkom nápravy porušenia základných práv (najmä čl. 3 Dohovoru a čl. 16 ods. 2 ústavy) v zmysle a v spojení s čl. 13 dohovoru len rozhodnutie súdu. Ide o porušenie ľudských práv, teda už súdy musia o nich rozhodovať (napr. rozsudok ESĽP Chahal v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 22414/93, § 151, § 153). Z uvedeného vyplýva povinnosť súdov vykonať test domnienky závažných dôvodov (substantial ground test), t.j., či existujú vážne dôvody domnievať sa, že by v dožadujúcom štáte hrozilo osobe nebezpečenstvo mučenia alebo podrobenia neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Najvyšší súd nevykonaním spomenutého testu, kritikou postupu krajského súdu a nevšímaním si potenciálneho porušenia ľudských práv sťažovateľa porušil procesný komponent čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru. So zreteľom na to, že ochrana ľudských práv je vecou všetkých súdov, pričom ľudskými právami sťažovateľa sa zaoberal len krajský súd, ale nie dokonalo z hľadiska štrasburských kritérií testu domnienky vážnych dôvodov, ústavný súd nariadil, že všeobecné súdy sa musia vysporiadať s dokumentmi predloženými sťažovateľom, môžu si tiež z vlastnej iniciatívy zabezpečiť aj ďalšie obvyklé dokumenty (napr. Úrad vysokého

komisára OSN pre utečencov, Amnesty International, Human Rights Watch, správy MZV USA, pripomienky Výboru OSN proti mučeniu k správe Alžírsko z 28. apríla – 16. mája 2008 a pod.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec citovaným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky prikázaná, opätovne podľa § 192 ods. 1 písm. a/, písm. b/ preskúmal správnosť výroku sťažnosťou M. L. napadnutého uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2007, sp. zn. 1 Ntc 2/2007 ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a to nielen z hľadísk taxatívne uvedených v § 501 Tr. por. (nepripustnosť vydania), ale aj z pohľadu možného porušenia základných práv a slobôd M. L. jeho vydaním na trestné stíhanie do Alžírsko. Vzhľadom na zákonnú úpravu rozhodovania o podanom opravnom prostriedku podľa § 509 ods. 5 Tr. por., ktorá vylučuje po zrušení napadnutého uznesenia vec vrátiť krajskému súdu, najvyšší súd doplnil konanie vykonaním testu vážnych dôvodov v zmysle príkazu obsiahnutého v náleze ústavného súdu a to na podklade dokumentov predložených sťažovateľom, pričom vychádzal aj z vyjadrenia sťažovateľa predloženého prostredníctvom obhajkyne najvyššiemu súdu 18. júla 2008 a doplneného 05. augusta 2008 ako aj jeho príloh, najmä zo správy Výboru OSN proti mučeniu, Štyridsiate zasadanie 28. apríl – 16. máj 2008, Preskúmanie správ, ktoré mu predložili zmluvné štáty v súlade s článkom 19 Dohovoru, Záverečné pripomienky Výboru proti mučeniu z 13. mája 2008 k tretej pravidelnej správe Alžírsko (príloha č. 2), dokumentu Výboru OSN pre ľudské práva, 15. október – 2. november 2007 Ženeva, Preskúmanie správ, ktoré predložili zmluvné štáty v súlade s článkom 40 Dohovoru, Záverečné pripomienky Výboru pre ľudské práva, Alžírsko, vo francúzskom jazyku s úradným prekladom (príloha č. 3a), správy pre Výbor pre ľudské práva od Amnesty International ohľadom situácie v Alžírsku, vydaný v októbri 2007 (príloha č. 4), správy o dodržiavaní ľudských práv v jednotlivých krajinách – 2006, vydanéj Úradom pre demokraciu, ľudské práva a práva Ministerstva zahraničných vecí USA, 06. marec 2007 (príloha č. 7), dokumentu Amnesty International, Alžírsko: Držanie incommunicado/obavy z mučenia alebo zlého zaobchádzania: Fethi Hamaddouche, zverejnené 25. mája 2007 (príloha č. 9), dokumentu Amnesty International, Alžírsko – Mučenie vo „vojne proti terorizmu“: Memorandum alžírskemu prezidentovi, publikované 18. apríla 2006 (príloha č. 10), dokumentu Amnesty International, Neobmedzená

moc: Mučenie alžírskou Vojenskou bezpečnosťou, publikované 10. júla 2006 (príloha č. 11), dokumentu Human Rights Watch: v mene prevencie, Nedostatočné záruky pri vyhostovaní v záujme národnej bezpečnosti, publikované v júni 2007 (príloha č. 12), z referenčného materiálu vypracovaného UNHCR v Ženeve pre účely azylového konania M. L. ako informácia o Alžírsku ako krajine pôvodu M. L. a referenčného materiálu vypracovaného UNHCR, Národným úradom v Slovenskej republike pre účely Generálnej prokuratúry ako informácia o Alžírsku ako krajine pôvodu M. L. pod názvom „Ďalšie informácie o krajine pôvodu“: Alžírsko (príloha č. 13). Okrem uvedených podkladov bral najvyšší súd do úvahy aj rozsudok Veľkého senátu Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu z 28. februára 2008 vo veci Saadi v. Taliansko (sťažnosť 37 201/06), kde tento súd potvrdil svoju judikatúru týkajúcu sa vzťahu čl. 3 dohovoru a extradície.

Na základe uvedeného dokazovania najvyšší súd dospel k záveru, že existujú vážne dôvody pre domnienku, že M. L. by v dožadujúcom štáte hrozilo nebezpečenstvo mučenia alebo podrobenia krutému neľudskému, či ponižujúcemu zaobchádzaniu. Preto vzhľadom na existenciu spomenutej obavy je vydanie menovaného do Alžírkej demokratickej a ľudovej republiky na trestné stíhanie neprípustné. V opačnom prípade by totiž došlo k porušeniu čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež vnútroštátneho práva (čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Z procesného hľadiska je potom extradícia v posudzovanej veci neprípustná s prihliadnutím na ustanovenie čl. 33 písm. c/ už skôrcitovanej bilaterálnej zmluvy uverejnenej pod č. 17/1984 Zb., podľa ktorého je vydanie neprípustné, ak právny poriadok jednej zo strán vydanie nepripúšťa.

Pri svojom rozhodovaní najvyšší súd prihliadal aj na princípy, ktorými sa riadil EŠLP v už spomenutej veci Saadi v. Taliansko:

- Tam kde sú podstatné skutočnosti na uverenie, že dotknutá osoba v prípade deportovania čelí skutočnému riziku, že bude vystavená zaobchádzaniu v rozpore s čl. 3 Dohovoru, zmluvné štáty majú záväzok nedeportovať túto osobu do danej krajiny.

- Zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania je absolútny a to bez ohľadu na správanie sa obete (Chachal v. Veľká Británia), a preto povaha konania, ktoré mala dotknutá osoba spáchať je irelevantná s ohľadom na účel čl. 3. Európsky súd pre ľudské práva v citovanom rozsudku zdôraznil, že vníma hrozbu medzinárodného terorizmu a obrovské ťažkosti štátov pri ochrane ich spoločnosti od neho. Ani to však nesmie spochybňovať absolútnu povahu čl. 3 Dohovoru.

- Keďže ochrana proti zakázanému zaobchádzaniu podľa čl. 3 je absolútna, toto ustanovenie ukladá povinnosť nevydať alebo nevyhostiť žiadnu osobu, ktorá by v prijímajúcej krajine mohla čeliť skutočnému riziku takého zaobchádzania. Európsky súd pre ľudské práva ďalej konštatoval, že nemožno vyvažovať riziko zlého zaobchádzania hrozbou, ktorú dotknutá osoba predstavuje pre spoločnosť a argument o vyvažovaní rizika označil za neprijateľný.

- Pri vyhodnotení otázky, či boli preukázané podstatné skutočnosti na uverenie, že existuje skutočné riziko zaobchádzania v rozpore s čl. 3 Dohovoru je potrebné brať do úvahy všetky predložené podklady, ak je to potrebné súd si ich zabezpečí sám proprio motu. V zásade je povinnosťou sťažovateľa predložiť dôkazy spôsobilé na preukázanie, že sú skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v prípade uskutočnenia namietaného úkonu bude sťažovateľ vystavený skutočnému riziku zaobchádzania v rozpore s čl. 3 Dohovoru. Ak také dôkazy predložené sú, je úlohou vlády rozptýliť akékoľvek pochybnosti o tom.

- V súvislosti s praxou o poskytnutie diplomatických záruk ESLP konštatoval, že existencia vnútroštátneho práva a pristúpenie k medzinárodným zmluvám garantujúcim rešpektovanie základných práv nie sú vo svojej podstate dostatočné pre zabezpečenie primeranej ochrany proti riziku zlého zaobchádzania, pokiaľ dôveryhodné zdroje v konkrétnom prípade oznámili postupy používané alebo tolerované úradmi daného štátu, ktoré sú v rozpore so zásadami Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

- Za účelom určenia, či existuje nebezpečenstvo zlého zaobchádzania má súd povinnosť preskúmať predvídateľné dôsledky vydania sťažovateľa do prijímajúcej

krajiny, berúc do úvahy všeobecnú situáciu v nej na základe informácií obsiahnutých v aktuálnych správach nezávislých medzinárodných ľudskoprávných organizácií ako aj napr. Amnesty International alebo v správach z vládnych zdrojov alebo medzinárodných organizácií a osobnú situáciu dotknutej osoby, ktorá má byť vydaná.

Pri vyslovení výroku o neprípustnosti vydania M. L. na trestné stíhanie do Alžírskej demokratickej a ľudovej republiky prihladol najvyšší súd na informácie uvedené v už spomenutých vládnych a mimovládnych zdrojoch a hodnotiacich správach medzinárodných organizácií, ktoré napriek existujúcej kriminalizácii mučenia podľa Alžírkeho trestného zákona svedčia dôvodnej obave z toho, že proti M. L. počas nového trestného konania za účelom priznania sa k teroristickým trestným činom, za ktoré už bol v neprítomnosti uznaný za vinného a odsúdený na doživotie, by mohli byť použité metódy nezlučiteľné s článkom 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s článkom 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Z aktuálnej hodnotiacej správy Výboru OSN proti mučeniu, ktorý na svojom štyridsiatom zasadaní 28. apríla až 16. mája 2008 preskúmal tretiu pravidelnú správu Alžírka (CAT/C/DZA/3), mimochodom predloženú s osemročným meškaním a zo záverečných pripomienok k nej z 13. mája 2008 celkom zreteľne vyplývajú skutočnosti odôvodňujúce existenciu rizika o zaobchádzaní so sťažovateľom spôsobom, ktorý je v rozpore s už spomenutým ústavným článkom a článkom 3 Dohovoru.

Výbor v časti C (oblasti vyvolávajúce obavy a odporúčania) uviedol, že je znepokojený pokračovaním výnimočného stavu vyhláseného v roku 1992 aj napriek informáciám poskytnutých samotným zmluvným štátom o významnom zlepšovaní bezpečnostnej situácie. Udržiavanie výnimočného stavu sa naďalej prejavuje okrem iného delegovaním funkcií justičnej polície na pracovníkov Úseku správy a bezpečnosti (DRS), ktorí podľa získaných informácií by mohli byť zodpovední za početné prípady mučenia a krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania na území zmluvného štátu (Alžírka).

Pokiaľ ide o tajné väzenské centrá výbor konštatoval, že berie do úvahy ubezpečenia zmluvného štátu podľa ktorých sú pracovníci Úseku správy o bezpeč-

nosti (DRS) pod dohľadom generálnej prokuratúry a podľa ktorých väzenské centrá v Alžírsku neexistujú už od novembra 1996. Napriek tomu, ale zostáva znepokojený získanými informáciami, ktoré potvrdzujú existenciu tajných väzenských centier, ktoré spravuje DRS a ktoré by sa mali nachádzať vo vojenských kasárňach DRS v Antar, v okrese Hydra a ktoré unikajú súdnej kontrole. Výbor je tiež znepokojený nedostatkom informácií hovoriacich o tom, že príslušné súdy prijali opatrenia s cieľom preveriť tieto tvrdenia.

Čo sa týka beztrestnosti členov ozbrojených skupín a štátnych úradníkov zmluvný štát by mal pozmeniť kapitolu 2 a článok 45 Nariadenia č. 06-01, ktorým sa uplatňuje Charta pre mier a národné zmierenie a to s cieľom špecifikovať, že oslobodenie od trestného stíhania sa nevzťahuje v žiadnom prípade na trestné činy ako mučenie, vrátane znásilnenia a násilného zmiznutia, ktoré sú nepremlčateľnými trestnými činmi. Zmluvný štát by mal bezodkladne zabezpečiť, aby minulé i súčasné prípady mučenia, vrátane prípadov znásilnenia a nedobrovoľného zmiznutia boli predmetom dôkladného a nestranného vyšetrovania.

Výbor zoberal na vedomie priznanie násilného zmiznutia tisícok osôb v Alžírsku od začiatku deväťdesiatych rokov (4 000 až 7 000 podľa údajov vlády) a je znepokojený faktom, že napriek týmto skutočnostiam príslušné súdne orgány nezačali verejnú žalobu s cieľom vyšetriť osud zmiznutých osôb, identifikovať, trestne stíhať a potrestať páchatelov nedobrovoľných zmiznutí. Táto skutočnosť predstavuje porušenie článkov 12, 13 a 14 Dohovoru.

Napriek ubezpečeniu alžírskej delegácie, že priznanie je v súlade s článkom 215 Trestného zákona používané výhradne len pre informáciu v súdnom konaní, Výbor naďalej zostáva znepokojený faktom, že v legislatíve Alžírska chýba ustanovenie jasne stanovujúce, že nie je možné odvolávať sa na vyhlásenia, ktoré boli získané na základe mučenia ako na dôkazný prostriedok v konaní v súlade s článkom 15 Dohovoru. Výbor je ďalej znepokojený skutočnosťou, že článok 213 Trestného zákona stanovuje, že „priznanie ako každý dôkazný prostriedok je ponechané na voľnom uvážení sudcu“ ako aj získanými informáciami podľa ktorých priznania dosiahnuté mučením sú v rámci súdnych konaní prípustné.

V kontexte s vyslovenými obavami Výbor OSN proti mučeniu dôrazne apeloval na Alžírsko, aby spolupracovalo so špeciálnymi orgánmi Rady pre ľudské práva OSN a aby povolilo návštevu špeciálneho spravodajcu pre mučenie a iné tresty alebo kruté, neľudské a ponižujúce zaobchádzanie, návštevu špeciálneho spravodajcu pre mimosúdne, rýchle alebo nezákonné popravy, návštevu pracovnej skupiny pre násilné alebo nedobrovoľné zmiznutia a návštevu špeciálneho spravodajcu pre podporu a ochranu ľudských práv a základných slobôd v boji proti terorizmu, pri plnom rešpektovaní mandátu zrýchlených vyšetrovacích úloh v zmysle špeciálnych postupov OSN.

S uvedenými apelmi Výboru OSN proti mučeniu plne korešpondujú správy Amnesty International, že po vykonaní hĺbkového výskumu v Alžírsku v rokoch 2003 a 2005 ohľadom mučenia ako aj iných obáv z porušovania ľudských práv nedostala táto medzinárodná ľudskoprávna organizácia žiadnu odpoveď od alžírkej vlády na jej žiadosť z mája 2006 o umožnenie opätovnej návštevy Alžírka. Podobne aj výskumník Human Rights Watch nebol schopný získať víza do Alžírka za účelom výskumu v rámci pripravovanej správy. Namiesto toho konzultant Human Rights Watch vykonal v novembri 2006 rozhovory s dvanástimi Alžírčanmi vrátenými do Alžírka z Francúzska. Tieto rozhovory potvrdili, že vrátené osoby, podozrivé z terorizmu sú veľmi pravdepodobne zadržané Oddelením pre informácie a bezpečnosť – Department for Information and Security (DRS). Podľa Organizácie rozvojového programu OSN – UN Development Program, vláda umožnila Medzinárodnému výboru Červeného kríža a Spoločenstvu Červeného polmesiaca návštevy riadnych nevojenských väzníc, ale odmietla prístup do vojenských väzníc a zaisťovacích zariadení ako aj zariadení so zvýšenou bezpečnosťou. Od roku 1997 alžírka vláda priebežne odmietala žiadosti od pracovnej skupiny OSN k násilným a nedobrovoľným zmiznutiam ako aj špeciálneho spravodajcu OSN k otázke mučenia.

Zo správy spracovanej Ministerstvom vnútra Veľkej Británie ohľadom situácie v Alžírsku, vydanéj 02. novembra 2007 okrem iného vyplýva, že mučenie a iné neľudské zaobchádzanie sa systematicky používa spravodajskou agentúrou Military Security – DRS, ktorá sa špecializuje na výsluchy jednotlivcov o ktorých verí, že majú informácie o teroristických aktivitách. Najčastejšími metódami mučenia podľa správ

sú bitie, elektrické šoky a metóda nazývaná šifón, počas ktorej je obeť zviazaná a nútená prehĺtať veľké množstvá špinavej vody, moču alebo chemikálií cez látku napchanú v jej ústach.

V správach Amnesty International z rokov 2006 a 2007 sa konštatuje, že táto organizácia dostala vo viacerých prípadoch informácie, kedy zadržované osoby boli držané bez akéhokoľvek kontaktu s vonkajším svetom po dobu viacerých mesiacov v rozpore s alžírskym aj medzinárodným právom s tým, že počas toho sú údajne vystavení nebezpečenstvu mučenia alebo iného zlého zaobchádzania. Alžírске civilné úrady nemajú efektívnu kontrolu nad aktivitami DRS. Niektoré krajiny podľa všetkého dostali ubezpečenie od alžírskych úradov, že navrátilci nebudú mučení, ani s nimi nebude neľudsky zaobchádzané, ale Alžírsko odmietlo nezávislé monitorovanie zaistených osôb vrátených z iných krajín. Z uvedeného dôvodu existujú hlboké obavy z využívania diplomatických záruk alebo diplomatických kontaktov. Ďalej Amnesty International vo svetle už spomenutých skutočností vyslovila názor, že každý vrátený na základe týchto dohôd zostáva naďalej v nebezpečenstve mučenia a iného zlého zaobchádzania a to bez ohľadu na akékoľvek záruky dané civilnými úradmi, pretože boli dokumentované aj prípady, keď zaistení skôr ako boli predvedení pred sudcu boli nútení podpísať vyhlásenia, že počas zaistenia bolo s nimi dobre zaobchádzané a že sa nestali obeťou mučenia alebo iného neľudského zaobchádzania.

Po vykonaní uvedeného dokazovania v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale aj v zmysle čl. 3 Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (vyhláseného pod č. 143/1988 Zb.) a prihliadajúc aj na nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 716/2002 Z.z., ktoré Alžírsko nezaradilo medzi bezpečné krajiny pôvodu, najvyšší súd zisťuje, že sú podstatné dôvody domnievať sa, že vydaním M. L. do Alžírska na trestné stíhanie hrozí porušenie zákazu mučenia alebo neľudského či ponižujúceho zaobchádzania, ktoré konanie je nezlučiteľné s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

V predmetnej veci stoja proti sebe dva medzinárodné záväzky Slovenskej republiky. Na jednej strane je to záväzok Slovenskej republiky podľa článku 30 dvojstrannej zmluvy s Alžírskou demokratickou a ľudovou republikou zo 04. februára 1981 (uverejnenej pod č. 17/1984 Zb.), že zmluvné štáty si navzájom vydajú osoby, ktoré sa zdržiavajú na ich území a ktoré majú byť trestne stíhané alebo majú vykonať trest. Na druhej strane je však Slovenská republika viazaná už spomenutou zmluvou (Dohovorom o ľudských právach a slobodách).

Najvyšší súd je toho názoru, že v takom prípade je namieste dať prednosť záväzkom zo zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Prednosť záväzkov zo zmlúv o ochrane ľudských práv v prípade kolízie záväzkov z medzinárodných zmlúv vyplýva predovšetkým z obsahu týchto zmlúv v nadväznosti na článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého je Slovenská republika okrem iného aj právnym štátom. Rešpekt a ochrana základných práv sú definičnými znakmi materiálne chápaného právneho štátu, preto za situácie, keď vedľa seba existuje zmluvný záväzok chrániaci základné právo a zmluvný záväzok, ktorý smeruje k ohrozeniu tohto práva, musí prvý záväzok prevážiť.

Z týchto dôvodov preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustná sťažnosť.

V Bratislave 07. augusta 2008

**JUDr. Peter Krajčovič, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: